

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2010, Volume: 5, Number: 4, Article Number: 1C0239

EDUCATION SCIENCES

Received: July 2010

Accepted: September 2010

Series : 1C

ISSN : 1308-7274

© 2010 www.newwsa.com

Erdoğan Kartal

Uludag University

ekartal@uludag.edu.tr

Bursa-Turkey

DİL ÖĞRENİM SİTELERİNİN ÖĞRETMEN ADAYLARI TARAFINDAN DEĞERLENDİRMESİ

ÖZET

Bu çalışmada öğretmen adaylarının dil öğrenim sitelerine yönelik çözümlenmelerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya 30 öğretmen adayı katılmıştır. Adaylar dil öğrenim sitelerinin çözümlenmelerini Kartal (2004) tarafından alanyazında kullanılan ölçütlerden hareketle geliştirilen değerlendirme formuna göre gerçekleştirmiştir. Bulgular, sitelerde işlenen dokümanların sıklıkla görüntü-ses-metin ve resim-ses-metin üçlüsü olmak üzere iki türde olduğunu; sitelerin büyük bir kısmının dernek veya özel kuruluşlar tarafından tasarlandığını ve sık sık güncellendiğini; önemli bir bölümünün öğrenenin sözcüksel, dilbilgisel, sesletimsel ve kültürel yönden gelişimini amaçladığını; biri dışında sitelerin tamamının sözlü anlama, yazılı anlama ve yazılı anlatım gibi öğrenenin dilsel becerilerini geliştirmeye yönelik olduğunu ortaya koymaktadır. Diğer yandan sesletim bakımından yeterli olmamaları, büyük çoğunlukla site haritası içermemeleri, içerenlerin ise işlevsel olmaması çözümlenen sitelerin sınırlılıkları olarak belirtilmiştir.

Anahtar kelimeler: Dil Öğrenim Siteleri, Öğretmen Adayı, Bireysel Öğrenme, Site Analizi, Değerlendirme

EVALUATION OF THE LANGUAGE LEARNING WEBSITES BY PROSPECTIVE TEACHERS

ABSTRACT

The aim of this present study is to report an evaluation of the language learning websites by prospective teachers. The participants were 30 teacher trainees. The analyses of language teaching/learning web sites were carried out by the participants using the scales prepared by Kartal (2004). The findings revealed that approximately half of the sites contained images, sound files, texts and visuals which were in conjunction with one another; most of which belonged to associations or private institutions and were updated; a considerable part of which aimed at improving learners' vocabulary, grammar, listening, and cultural awareness; and that all sites except one were designed to develop the oral and written comprehension, and writing skills of learners. On the other hand, it was observed that these sites were insufficient in the number of listening materials, and they did not provide a map of the site. It was also criticized that most of these were not functional, which can be stated as the limitations of the web sites.

Keywords: Language Learning Sites, Prospective Teacher, Self-Learning, Website Analysis, Evaluation

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Temelleri ilk olarak 1960'lı yılların başında Amerika Birleşik Devletleri'nde savunma amaçlı tasarlanan askeri araştırma projesi ARPA (Advanced Research Projects Agency) kapsamında atılan İnternet, o günkü adıyla ARPANet, başlangıçta ordu ve üniversitelerdeki araştırmacılar tarafından salt iletişim amaçlı kullanılır. Ancak bilişim (enformatik) ve iletişim alanındaki gelişmelere, özellikle 80'li yılların ikinci yarısından itibaren kişisel bilgisayarların (PC) yaygınlaşmasına koşut olarak bu yerel ağ da gelişip güçlenerek dünyanın dört bir yanına yayılır. Günümüzde İnternet ve onun sağladığı Web (World Wide Web), elektronik posta, tartışma grupları (forum), eşzamanlı-artzamanlı sohbet odaları (chat), video-konferans, dosya gönderme protokolü (File Transfer Protocol), blog (weblog) ve wikiler gibi servisler, başta iletişim, bilgi teknolojileri, ticaret ve eğitim olmak üzere pek çok alanda giderek artan bir yoğunlukla kullanılmaktadır. Kendinden önceki metin, resim, ses, görüntü, kayıt, iletişim ve benzeri ortam (medyum) ve teknolojilerden farklı olarak metin-ses-görüntü (film ya da resim) üçlüsünü sayısal (dijital) olarak bir arada sunabilen, çoklu-göndermeli (multiréférentialité), çoklu-kanallı (multicanalité) ve insan-makine etkileşimine (interactivité) olanak tanıyan bu yeni ortam (Lancien, 1998a) eğitime de yeni boyutlar kazandırmaktadır (Korkut & Akkoyunlu, 2008).

Özellikle uzaktan eğitim ve bireysel (otonom) öğrenme alanında kullanılan İnternet teknolojisi (Baron & Bruillard, 1996; Chevalier, Derville & Perrin, 1998; Mangenot, 1997), dil öğretimi bağlamında da pek çok uygulamaya olanak sağlamaktadır. Günümüzde yeryüzünde konuşulan özellikle belli başlı dillerin öğretimi/öğrenimi için Web üzerinde çok sayıda "site" ya da "sayfa" (Mangenot, 1998) bulunmaktadır. İnternet hızının artması, teknik özelliklerinin çeşitlenmesi ve gittikçe kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte bu sitelerin sayısı da hızla artmaktadır. Ancak söz konusu site ya da sayfalar yapısal olduğu kadar içerik ve amaç bakımından da birbirinden oldukça farklılık göstermektedir (Kartal, 2005). Bütün bu farklılıklara rağmen günümüzde İnternet her türlü yazılı, görsel ve işitsel "otantik" dokümana ulaşabilme imkânı sunmaktadır (Lancien, 1998b). Bunun yanı sıra, eşzamanlı ya da artzamanlı olarak o dili konuşan insanlarla iletişim kurup, pratik yapabilme ve değişik türdeki "benzeşim" (simulation) ve etkinliklere de olanak sağladığı için İnternet ve araçlarının dil öğrenim alanı için etkili bir öğretim teknolojisi olabileceği pek çok araştırmacının ortak kanısıdır.

Cord-Maunoury (1999) dil öğretimi/öğrenimi bağlamında İnternet üzerinden sunulan etkinlikleri şu başlıklar altında sınıflandırır:

- İletişim (yazışma projeleri, uzaktan eğitsel yönlendirme, internet dünyasındaki verilerin araştırılması, sanal karşılaşmalar, oyunlar... vb.);
- Dokümantasyon;
- Bireysel ya da kolektif yayım;
- Ortaklaşa gerçekleştirilen çalışmalar (yarışmalar, ortaklaşa oynanan oyunlar, etkileşimli yazma, benzeşim, tele-konferans... vb.);
- Bireysel çalışmalar (çevrimiçi eğitsel ürünler, sanal yerleşkeler... vb.).

Aynı araştırmacının bir başka çalışmasında (Cord-Maunoury, 2000), İnternette dil öğretimi/öğrenimi için öngörülen kaynaklar 3 ana başlık altında ele alınmaktadır. Bunlar; kurumlara bağlı kaynaklar (eğitim örgütleri ve merkezleri, öğretmen dernekleri, editörler... vb.), belgesel kaynaklar (çevrimiçi sözlükler, medya, kaynakçalar, bağlantı listeleri, öğretmenlere yönelik hazırlanmış eğitsel içerikli belgeler... vb.) ve öğrenme amaçlı tasarlanan kaynaklardır (etkileşimli alıştırılmalar, ders (metot) kitaplarını tamamlayıcı nitelikteki kaynaklar, gruplar için

eğitsel etkinlikler, yazışma amaçlı tasarlanmış siteler... vb.). Lancien (1998b) ise söz konusu bağlamdaki bütün kaynakları 5 ana kategoride sınıflandırmaktadır:

- Herhangi bir eğitsel amaç güdülmeksizin geniş halk kitlelerinin kullanımına yönelik tasarlanmış siteler (örneğin Fransa Milli Kütüphanesi'nin sitesi: <http://www.bnf.fr>);
- Eğitsel ortamlarla desteklenmiş halka yönelik yayın yapan kimi basın yayın kuruluşlarının siteleri (TV5: <http://www.tv5.org>; RFI: <http://www.rfi.fr>; ARTE: <http://www.arte.tv> örneklerinde olduğu gibi);
- Kültürel ve dilsel amaçlı hazırlanmış oyunların yer aldığı siteler (Clicnet: <http://clicnet.swarthmore.edu> ve CIEP: <http://www.ciep.fr> örneklerinde olduğu gibi);
- Sadece dil öğretimi amaçlı tasarlanmış özel ortamlar (Fransa'nın Cannes kentindeki Azurlingua dil okulu tarafından hazırlanan <http://www.bonjoudefrance.com> örneği);
- Öğrenenler arasındaki dilsel ve kültürel alışverişi sağlayan ortamlar (Avrupa üniversiteleri tarafından Avrupa Birliği'nin Lingua programı kapsamında gerçekleştirilen Uluslararası Tandem Ağı Projesi: <http://tandem.uni-trier.de/bochum-fra.html>).

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

İnternet kaynaklarının dil öğretimi/öğrenimine yönelik sınıflandırmalarına yakından bakıldığında, bu kaynaklar arasında yapısal olduğu kadar içerik bakımından da farklılıklar olduğu gözlenmektedir. Bu yönüyle mevcut çalışmada seçmeli *FRN3111 Bilgisayar Destekli Dil Öğretimi I* dersini alan öğretmen adaylarının Web üzerinden sunulan bireysel (otonom) öğrenim amaçlı olarak tasarlanmış yabancı dil öğrenim sitelerine yönelik çözümlerinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Çözümünecek sitelerin seçiminde araştırmacı tarafından öğretmen adaylarına şu ön koşullar getirilmiştir: a) Sitelerin bireysel öğrenme amaçlı tasarlanmış olması; b) Daha önce başka araştırmacılar tarafından çözümlenerek değerlendirilmelerinin *ALSIC* (Apprentissage des Langues et Systèmes d'Information et de Communication): <http://alsic.revues.org>, *CALICO Journal*: <http://calico.org> ve *Journal of Educational Technology & Society*: <http://www.ifets.info> gibi çevrimiçi dergilerde yayımlanmaması. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Sitelerin teknik özellikleri nelerdir?
- Sitelerin eğitsel özellikleri nelerdir?
- Sitelerin genel yapı ve içerikleri nasıldır?
- Sitelerin sınırlılıkları nelerdir?
- Sitelerin olası kullanılabilirlikleri hangi düzeydedir?

3. YÖNTEM (METHOD)

3.1. Araştırma Modeli (Research Design)

Geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırmalar, tarama modeline göre düzenlenmiş araştırmalardır (Karasar, 1998:77). Tarama modelinin kullanıldığı bu araştırma, 2007-2008 ve 2008-2009 eğitim öğretim yılı güz yarısında Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı 3.sınıfında öğrenim gören 30 lisans öğrencisi ve seçmeli *FRN3111 Bilgisayar Destekli Dil Öğretimi I* dersi kapsamında ulaşılan dil öğrenim siteleri ile sınırlıdır.

3.2. Araştırma Grubu (Participants)

Araştırma grubunu Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı 3.sınıfında öğrenim gören ve seçmeli *FRN3111 Bilgisayar Destekli Dil Öğretimi I*

dersini alan 30 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Katılımcıların %29'u 2007-2008 eğitim öğretim yılında, %71'i ise 2008-2009 eğitim-öğretim yılında dersi almışlardır. Dersi alan öğrenciler söz konusu dersin öncesinde 2. sınıfın güz yarısında BİL2051 Bilgisayar dersi alıp başarılı olan öğrencilerdir.

3.3. Veri Toplama Araçları (Instruments)

Bu araştırmadaki sitelerin çözümlenmesi Kartal (2004: 157-159) tarafından geliştirilen değerlendirme formu aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Söz konusu form Tomé (2000)'nin önerdiği ölçütlerden ve ALSIC dergisinin "site çözümlenmeleri" bölümünde (1998-2004) dil öğrenim siteleri için kullanılan ölçütlerden derlenerek geliştirilmiştir. Bu değerlendirme formu aşağıda Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Web üzerinden sunulan dil öğrenim sitelerinin değerlendirme ölçütü (Table 1. The criterion of the evaluation of the online language learning websites)

1. SİTENİN TEKNİK ÖZELLİKLERİ	
Sitenin adı	-
İşlenen doküman(lar)ın türü	- Resim + ses + metin/Ses + metin/Resim + metin/Sadece metin
Yazar-Tasarımcı	-
Sitenin ait olduğu sektör	- Dernek ya da özel kuruluşlar/Resmi (devlet)/ İlk ya da orta öğretim kurumları/ Üniversite/Proje/Yayınevi...
Tasarlanma tarihi	-
Sitenin adresi	-
Güncelleme	- Düzenli olarak güncelleniyor ya da hiçbir zaman güncellenmiyor
Gerekli donanım	-
Fiyatı	- Ücretsiz ya da ödemeli
2. EĞİTSEL ÖZELLİKLERİ	
Hedef dil	- Fransızca/İngilizce/Almanca/İspanyolca/ İtalyanca/Türkçe
Alan	- Genel dil/Özel ya da mesleki amaçlı dil
Hedef kitle	- Ergenler/Yetişkinler/Herhangi bir dilsel topluluk
Düzye	- Başlangıç/Orta/İleri
Dilsel beceri (ağırlıklı olan)	- Sözlü anlama/Sözlü anlatım - Yazılı anlama/Yazılı anlatım
Amaç (ağırlıklı olan)	- Sözcüksel/dilbilgisel/sesletimsel/kültürel/ iletişimsel
Sözlü dil	- Var/Yok
3. SİTENİN ÇÖZÜMLENMESİ	
Genel yapı/İçerik	-
Alıştırmalar/Etkinlikler	- Geleneksel yapısal alıştırmalar/ Benzeşim/Oyunlar...
Yönlendirme (guidage)	- İşlevsel yönlendirme (Gezirim/Yükleme) - Eğitsel yönlendirme: a) Yönergeler; b) Yardımlar; c) Yanlıkların tekrar ele alınması ve eğitsel dönüt
Eğitsel amaçlı arka plan araçları	- Dilbilgisi fişleri/Sözlük/Ses kayıtları ya da filmlerin yazı dökümü/Çeviri/Arama motorları/ Tartışma odaları/Elektronik posta/Program ya da belge indirme
4. BİREŞİM (SENTEZ)/OLASI KULLANIM DURUMLARI	

Bu bağlamda dersi alan öğrenciler tarafından çevrimiçi (online) olarak ulaşılan ve çözümlenmesi yapılan 30 dil öğretim/öğrenim (yabancı dil olarak Fransızca, İngilizce, Almanca, İspanyolca, İtalyanca ve Türkçe) sitesi üzerinde çalışılmıştır. Bu sitelerden 13'üne 2007-2008

eğitim öğretim yılında, 17'sine ise 2008-2009 eğitim öğretim yılında ulaşılmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi (Data Collection and Analysis)

Araştırma için Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanlığı'ndan araştırma yapma izni alınmıştır. Araştırma verileri 2007-2008 ve 2008-2009 eğitim öğretim yılı güz yarıyılında dersi alan öğrencilerin yarıyıl sonu sınavı yerine hazırladıkları ödevler yoluyla toplanmıştır. Çözümlenen sitelerin isimleri ve erişim adresleri aşağıda belirtilmiştir:

Tablo 2. Çözümlemesi yapılan dil öğrenim sitelerinin isimleri ve erişim adresleri

(Table 2. The names and addresses of the language learning websites that were analyzed)

1. 123Cours	http://www.123cours.com/default.asp
2. Estudio de Francés moddou	http://www.estudiodefrenches.com/recherche.php3
3. Personal Auna	http://personal.auna.com/cgilp/frances/inicio.html
4. Language	http://www.l-language.com
5. Amitiés Françaises	http://www.restena.lu/amifra
6. Ortholud	http://www.ortholud.com/
7. French assistant	http://www.frenchassistant.com
8. İngilizcen	http://www.ingilizcen.com
9. Babbel-Learn languages online	http://www.babbel.com
10. About.com: Italian language	http://italian.about.com/
11. Impariamo l'italiano	http://webs.racocatala.cat/llengua/it/
12. Language guide	http://www.languageguide.org
13. Real English	http://www.real-english.com/new-lessons.asp
14. French Starters	http://www.hku.hk/french/starters/main.htm
15. Apprendre le Turc	http://www.apprendreleturc.fr
16. Learn-English-Online	http://www.learn-english-online.org
17. English-online	http://www.english-online.org.uk
18. Francaisfacile.com	http://www.francaisfacile.com/
19. Lexique FLE	http://www.lexiquefle.free.fr
20. French Language	http://www.french.about.com
21. Lepoint du FLE (Français)	http://www.lepointdufle.net/
22. English- Hilfen	http://www.englisch-hilfen.de/en/
23. İngilizce Dersanesi	http://www.ingilizcedersanesi.com
24. Cours d'Anglais	http://www.anglaisfacile.com
25. Almancam	http://www.almancam.com
26. Turkish class	http://www.turkishclass.com
27. Lepointdu FLE (Anglais)	http://www.lepointdufle.net/p/apprendreanglais.htm
28. Anglais-gratuit.fr	http://www.anglais-gratuit.fr
29. Français interactif	http://www.laits.utexas.edu.fr
30. Peinture FLE	http://www.peinturefle.free.fr

Araştırma verilerinin analizi yüzde ve frekans değerleri için Sosyal Bilimler için İstatistik Programı 13.5 ile yapılmıştır.

4. BULGULAR (FINDINGS)

4.1. Sitelerin Teknik Özelliklerine İlişkin Bulgular (The Findings Related to the Technical Features of the Websites)

Çalışmanın bu bölümünde katılımcıların çözümlediği dil öğrenim sitelerinin analizi yapılmıştır.

Tablo 3'te öğretmen adaylarının çözümlediği dil öğrenim sitelerinin teknik özelliklerine ilişkin yüzde ve frekansların dağılımı görülmektedir. Sitelerde işlenen, yani üzerine ders ve ona dayalı olarak alıştırmaya ve etkinlik geliştirilen esas doküman türleri açısından en sıklıkla "görüntü (video)-ses-metin" (%43.3) ve "resim-ses-metin"

üçlüsünün bir arada olduğu dikkat çekmektedir. Sitelerin ait olduğu sektörler incelendiğinde, birinci sırada dernek veya özel kuruluşlara ait sitelerin yer aldığı (%66.6), bunu sırasıyla kişisel siteler (%20) ile üniversite ve yayınevlerinin (%6.7) hazırladığı sitelerinin izlediği görülmektedir. Sitelerin tasarlanma tarihine değin bilgilerin önemli bir bölümünde belirtilmediği (%46.6), 1/5'inin 2001-2004 yılları arasında, %16.7'sinin 2005-2009 yılları arasında, %16.7'sinin ise 2000 ve daha öncesindeki yıllarda tasarlandığı görülmektedir. Çözömlenen sitelerin büyük çoğunluğunun (%76.3) düzenli olarak güncellendiği, %23.3'ünün ise güncellenmediği belirlenmiştir. Sitelerin %73.3'ünün kullanımında Real player (%10), Adobe flash player (%13.3), Java flash player (%6.6), Media player (%16.7), QuickTime player (%10), Winamp (%6.6), Java script (%6.6), Adobe acrobat shockwave (%3.3) gibi bir ek donanıma gereksinim duyulduğu, %26.7'sinde ise herhangi bir donanıma gereksinim duyulmadığı görülmektedir.

Tablo 3. Sitelerin teknik özelliklerine ilişkin yüzde ve frekansların dağılımı

(Table 3. The distribution of the percentages and frequencies of the technical features of the websites)

İşlenen doküman(lar)ın türü	f	%	Tasarlanma tarihi	f	%
Görüntü (video) ses+ metin	13	43.3	Belirtilmeyen	14	46.6
Resim+ses+ metin	13	43.3	2001-2004	6	20.0
Metin+resim	3	10.1	2000 ve öncesi	5	16.7
Ses + metin	1	3.3	2005-2009	5	16.7
Sitenin ait olduğu sektör			Güncellenme bilgisi		
Dernek ya da özel kuruluşlar	20	66.6	Güncellenen	23	76.7
Kişisel	6	20.0	Güncellenmeyen	7	23.3
Üniversite	2	6.7	Ek donanım gereksinimi		
Yayınevi	2	6.7	Gereksinimi olan	22	73.3
			Gereksinimi olmayan	8	26.7

4.2. Sitelerin Eğitsel Özelliklerine İlişkin Bulgular (The Findings Related to the Educational Features of the Websites)

Tablo 4. Sitelerin eğitsel özelliklerine ilişkin yüzde ve frekansların dağılımı

(Table 4. The distribution of the percentages and frequencies of the educational features of the websites)

Hedef dil	f	%	Hedef kitle	f	%
Fransızca	14	46.7	Ergen ve yetişkin	17	56.8
İngilizce	10	33.3	Herhangi bir dilsel topluluk	7	23.3
Türkçe	2	6.7	Her gruba yönelik	4	13.3
İtalyanca	2	6.7	Ergenler	1	3.3
Almanca	1	3.3	Yetişkinler	1	3.3
İspanyolca	1	3.3			
Amaç			Düzy		
Sözcüksel, dilbilgisel, sesletimsel ve kültürel	18	60.0	Başlangıç	15	50.0
Sözcüksel, dilbilgisel ve sesletimsel	5	16.7	Başlangıç, orta ve ileri	10	33.3
Sözcüksel, dilbilgisel ve kültürel	4	13.3	Başlangıç ve orta	4	13.3
Sözcüksel ve dilbilgisel	2	6.6	Orta	1	3.3
Sözcüksel, sesletimsel ve kültürel	1	3.3	İleri	-	-
Alan			Dilsel beceri		
Genel Dil	30	100	Sözlü anlama, yazılı anlama ve anlatım	29	96.7
Özel bir amaca yönelik dil	-	-	Yazılı anlama ve anlatım	1	3.3

Tablo 4'te öğretmen adaylarının çözümlediği dil öğrenim sitelerinin eğitsel özelliklerine ilişkin yüzde ve frekansların dağılımı

gösterilmiştir. Çözömlenen sitelerin önemli bir bölümünün (%46.7) hedef dilinin Fransızca olduğu, bunu %33.3 ile İngilizcenin izlediği görölmektedir. Sitelerin amaçları incelendiğinde, çözümlenen sitelerin %60'ında öğrenenin sözcüksel, dilbilgisel, sesletimsel ve kültürel yönden geliştirilmesinin amaçlandığı; %16,7'sinde sözcüksel, dilbilgisel ve kültürel yönden ve %13.3'ünde ise sözcüksel, dilbilgisel ve kültürel yönden geliştirilmesinin amaçlandığı görölmektedir. Çözümlenen sitelerin hedef kitlesine yönelik bulgular, sitelerin yarıdan fazlasının (%56.8) ergen ve yetişkinleri hedeflediğini, ikinci sırada (%23.3) herhangi bir dilsel topluluğu hedeflediği (örneğin İngilizce, Fransızca, İtalyanca, İspanyolca veya Almanca gibi herhangi bir dili konuşan topluluklara yabancı dil öğretimine yönelik) ve üçüncü sırada (%13.3) ise her üç grubu da hedeflediğini göstermektedir. Sitelerin hangi düzeye yönelik olduğunu gösteren bulgular, incelenen sitelerin yarısının (%50) başlangıç düzeyindeki öğrenenlere yönelik olduğunu, %33.3'ünün ise hem başlangıç hem orta hem de ileri düzeydeki öğrenenlere yönelik tasarlandığını göstermektedir. Çözümlenen sitelerin tamamının genel dil öğrenimine yönelik hazırlandığı, mesleki ya da özel bir amaca yönelik herhangi bir dil öğreniminin hedeflenmediği görölmektedir. Ayrıca siteler dilsel beceriler açısından incelendiğinde birisi dışında (%96.7) sitelerin tamamının öğrenenlerin sözlü anlama, yazılı anlama ve yazılı anlatım becerilerini geliştirmeye yönelik oldukları görölmektedir.

4.3. Sitelerin Çözömlenmesine İlişkin Bulgular (The Findings Related to the Analyses of the Websites)

Tablo 5. Sitelerin genel yapı ve içeriğine yönelik çözümlemelere ilişkin yüzde ve frekansların dağılımı

(Table 5. The distribution of the percentages and frequencies of the general structure and content of the websites)

Alıştırmalar/ Etkinlikler	f	%	Eğitsel amaçlı arka plan araç türleri	f	%
Geleneksel yapısal alıştırmalar ve oyunlar	17	56.7	Elektronik posta	29.8	96.7
Geleneksel yapısal alıştırmalar	11	36.7	Dilbilgisi fişleri	22	73.3
Dönüt verilip verilmeme durumu			Arama motorları	12	40.0
Evet	28	93.3	Sözlük	10	33.3
Hayır	2	6.7	Çeviri	10	33.3
Dönüt türü			Tartışma odaları	10	33.3
Doğrudan ve dolaylı dönüt	22	73.3	Ses kayıtları ya da filmlerin yazı dökümü	2	6.7
Dolaylı dönüt	6	20.0			

Tablo 5'te öğretmen adaylarının çözümlendiği dil öğrenim sitelerinin genel yapısı ve içeriğine yönelik çözümlemelere ilişkin yüzde ve frekansların dağılımı gösterilmiştir. İncelenen sitelerde yer alan alıştırma ve etkinliklerin önemli bir bölümünü (%56.8) geleneksel yapısal alıştırmalar ve oyunların, %36.7'sinde ise yalnızca geleneksel yapısal alıştırmaların oluşturduğu görölmektedir. Ayrıca sitelerin %6.7'sinde öğrenenlere dönüt verilmediği, buna karşın %93.3'ünde ise öğrenenlere dönüt verildiği görölmektedir. Sitelerin eğitsel yardım amaçlı arka plan araçları incelendiğinde, en sıklıkla (%96.7) kullanılan yardımcı aracın elektronik posta olduğu, bunu ikinci sırada (%73.3) dilbilgisi fişlerinin, üçüncü sırada (%40) ise arama motorlarının izlediği görölmektedir.

4.4. Öğretmen Adaylarının Gözüyle Sitelerin Değerlendirilmesi ve Kullanılabilirlik Durumlarına İlişkin Bulgular (Evaluation of the Websites from the Point of View of the Students and the Findings Related to their Usability)

Tablo 6. Çözömlenen sitelerin olumlu yönlerine ilişkin yüzde ve frekansların dağılımı
(Table 6. The distribution of the percentages and frequencies of the positive features of the websites)

Sitelerin olumlu yönleri	f	%
Görselliğin (video ve resimlerle) ve sesletimsel (müzik, diyalog) yanın ön planda olmasının öğrenmeyi kalıcı kılması	23	76.6
Oyunlar yardımıyla eğlenceli öğrenme olanağının sağlanması	15	50
Farklı türlerde kendi düzeltmeli (auto-correctif) ve etkileşimli alıştırma ve etkinlikler sunması	10	30
Öğretilen dilin kültürüne dair bilgiler içermesinin öğrenende kültüre merak uyandırması	7	23.3
Düzenli aralıklarla güncellenmesinin öğretimdeki farklı yaklaşımlara ve etkinliklere yer vermesi	6	20.0
Site haritasının olmasının öğrencilerin aradıklarını kolaylaştırması	4	13.3
Eğitici videolara yer verilmesi	4	13.3
Kelime alıştırmalarının metin+resim şeklinde olması	3	10
Sitede yer alan sözlüklerin öğrenmeyi kolaylaştırması	2	6.6
Aktif öğrenme yoluyla öğrenciye etkileşim ortamı sunulması	2	6.6
Çoktan seçmeli soru olarak çeviri cümlelerine yer verilmesi	2	6.6
Arama motorunun yanında söz konusu dilde yayın yapan tv., radyo ve dergiler hakkında bilgilerin olması	1	3.3
Tanıtların ilgili dil eğitimi hakkında olması	1	3.3
Sitelere üye olunmasıyla diğer üyelerle yazılı da olsa o dilde iletişim olanağı sağlanması	1	3.3
Etkileşimli dikte etkinliklerine olanak tanınması	1	3.3
Eksik konularda site tasarımcısına e-posta gönderilerek ek ders talep edilebilmesi	1	3.3
Dönüt verilmesi	1	3.3

Tablo 6 incelendiğinde öğretmen adaylarının incelediği sitelerin olumlu yönlerine ilişkin görüşleri arasında en sıklıkla sırasıyla sitelerde görselliğin (video ve resim) ve işitsel (müzik, ses ve diyalog) yanın ön planda olmasının öğrenmeyi kalıcı kılması, oyunlarla eğlenceli öğrenme olanağının sağlanması (%50), farklı türlerde kendi düzeltmeli (auto-correctif) ve etkileşimli alıştırma ve etkinlikler sunması (%30), öğretilen dilin kültürüne dair bilgiler içermesinin öğrenende kültüre merak uyandırması (%23.3) ve düzenli aralıklarla güncellenmesinin öğretimdeki yeni yaklaşımlara (örneğin yapılandırmacı yaklaşım yoluyla öğrenenin sürece etkin katılımının sağlanması) ve etkinliklere yer vermesi (%20) ifadelerinin yer aldığı görölmektedir.

İncelenen sitelerin sınırlılıklarına ilişkin öğretmen adaylarının raporları incelendiğinde, en sıklıkla (%16.7) sitelerin sesletim yönünden yeterli olmamasının öğrencinin telaffuz yönünden zayıf kalmasına yol açması, bir arama motoru veya site haritasının olmaması veya olanların işlevsel olmamasının zaman kaybına yol açması (%13.3), üyelik sisteminin olmayışının site içi etkileşimi engellemesi (%13.3), dönütlerin yeterli olmaması (%10), sitelerin reklam aracı olarak kullanılması (%10), konuların alıştırmalarla yeterince desteklenmemesi (%10) ve kimi sitelerin kelime ve ses bilgisi alıştırmalarını içermediğini (%10) bildirdikleri görölmektedir.

Tablo 7. Çözömlenen sitelerin sınırlılıklarına ilişkin yüzde ve frekansların dağılımı
(Table 7. The distribution of the percentages and frequencies of the limitations of the websites)

Sitelerin sınırlılıkları	f	%
Sesletim yönünden yetersiz olması, öğrencinin telaffuz yönünden zayıf kalmasına yol açması	5	16.7
Bir arama motoru veya site haritasının olmaması veya olanların işlevsel olmaması zaman kaybına yol açması	4	13.3
Üyelik sisteminin olmayışının, site içi etkileşimi engellemesi	4	13.3
Konu anlatımına yer verilmeden yalnızca alıştırmaların sunulması	3	10.0
Dönütlerin yeterli olmaması; örneğin yanlış cevap verildiğinde yalnızca "yeniden dene" denmesi	3	10.0
Sitelerin reklam aracı olarak kullanılması	3	10.0
Konuların alıştırmalarla yeterince desteklenmemesi Kimi sitelerin kelime ve ses bilgisi alıştırmalarını içermemesi	3	10.0
Düzenli olarak güncellenmemesi	2	6.6
Bazı konularda hiç alıştırma olmaması	1	3.3
Çeşitli medya aygıtlarının etkili kullanılamaması	1	3.3
Video görüntüleri ile desteklenmemesi	1	3.3
E-posta yoluyla yeniliklerden haberdar edilebileceği belirtilmesine karşın, e-postalara yanıt verilmemesi ve bunun işlevsel olmaması	1	3.3
Sesletim desteği için ücret istenmesi	1	3.3
Öğretmensiz kitapsız dil öğren başlığı altında çok sayıda yetersiz sitenin olması	1	3.3

5. TARTIŞMA (DISCUSSION)

Bu bölümde bulgular sonuçlar bölümündeki sıra ile yorumlanmıştır.

Öğretmen adaylarının çözümlendiği dil öğrenim sitelerinin teknik özelliklerine ilişkin araştırma bulguları, sitelerde işlenen doküman türlerinin sıklıkla iki türde olduğunu ortaya koymaktadır: Bunlardan birincisi görüntü (video), ses ve metnin bir arada olduğu dokümanlar, ikincisi ise resim, ses ve metnin bir arada olduğu dokümanlardan oluşmaktadır. Etkileşimli ortamlardaki dokümanların görüntü (video), ses ve metin üçlüsünü bir arada sunması gerektiğini vurgulayan Hymes (1991:127) ve Useille (2002)'in konu hakkındaki görüşleri de mevcut araştırma sonuçlarını desteklemektedir.

Çözömlenen sitelerin ilk sırada çoğunlukla dernek veya özel kuruluşlara ait olduğu belirlenirken ikinci sırada ise oldukça düşük bir yüzde ile (%20) üniversitelere ait olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın bu sonucu, Martel(1998)'in de işaret ettiği gibi web üzerinden dil öğretiminin henüz daha kurumsal bir yapıya kavuşmadığını göstermektedir. Araştırmanın bu sonucu aynı zamanda teknolojinin bu kadar hızlı geliştiği ve değiştiği günümüzde dil öğretimine yönelik hazırlanan sitelerin düzenlenmesinde, dil eğitiminin bilimsel yaklaşımlara dayalı olarak sürdürülmesinden sorumlu olan üniversitelerin ilgili bölümlerinin bu işlevi yerine getirmekte yeterince etkili olmadığını da ortaya koymaktadır. Ayrıca öğretmen adayları tarafından çözümlenen sitelerin büyük çoğunluğunun düzenli olarak güncellenmesi, sitelerde yabancı dil öğretimi bakımından gelişmelerin takip dildiğini göstermektedir.

Çözömlenen sitelerin eğitsel özelliklerine ilişkin bulgular, sitelerin yarıya yakınının hedef dilinin Fransızca olduğunu, bunu ikinci sırada İngilizcenin izlediğini göstermektedir. Hedef dilin çoğunlukla Fransızca olmasında, öğretmen adaylarının Fransız Dili Eğitimi öğrencileri olmasının, ikinci sırada İngilizcenin olmasında da öğretmen adaylarının ortaöğretimdeki yabancı dil derslerinin İngilizce olmasının etkili olduğu düşünülmektedir (U.Ü.Eğitim Fakültesi Öğrenci İşleri Birimi, 2009). Bu durum öğretmen adaylarının, site çözümlenmelerinde mesleki gelişimlerini destekleyecek dil öğrenim sitelerini tercih etmeleri ile açıklanabilir. Çözömlenen sitelerin önemli bir bölümünde

öğrenenin hem sözcüksel hem dilbilgisel hem sesletimsel hem de kültürel yönden geliştirilmesinin amaçlandığı belirlenmiştir. Bu açıdan sitelerin dil öğrenmede öğrenenleri çok yönlü olarak desteklemelerinin öğrenenin dile hâkimiyetini sağladığı gibi kültürel olarak da gelişimini desteklediği düşünülmektedir. Çözömlenen sitelerin hem ergen hem yetişkin hem de herhangi bir dilsel topluluğu hedef alması, sitelerin hedef kitlesi olarak keskin bir ayırım yapmadığının göstergesidir. Bu aynı zamanda dil öğrenmek isteyen herkesin sitelerden yararlanabileceğini göstermektedir. Sitelerin yarısının başlangıç düzeyine yönelik olması, sitelerdeki dil öğretim programlarının özellikle de ileri düzeyde dil öğrenmek isteyenler için geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Dilsel beceriler yönünden çözümlenen sitelerin neredeyse tamamının öğrenenlerin sözlü anlama, yazılı anlama ve yazılı anlatım becerilerini geliştirmeye yönelik oldukları belirlenmiştir. Bu, dil öğrenme bakımından çok önem taşımaktadır ancak dil öğrenme sürecinde konuşma becerilerinin önemi göz önünde bulundurulduğunda, sözlü anlatım becerilerinin geliştirilmesi bakımından programların geliştirilmesine gereksinim vardır (Kartal, 2004:208).

Sitelerin çözümlenmesine ilişkin bulgular, dil öğrenim sitelerinde yer alan alıştıırma ve etkinliklerin yarısından fazlasını geleneksel yapısal alıştıırmalar ve oyunların oluşturduğu ayrıca yaklaşık olarak 2/5'indekileri ise yalnızca geleneksel yapısal alıştıırmaların oluşturduğu belirlenmiştir. Bulgular söz konusu sitelerde alıştıırma ve etkinlikler yönünden önemli bir bölümünün öğrenene etkili ve eğlenceli bir öğrenme ortamı sunulmadığını göstermektedir. Bu sonuç aynı zamanda, mevcut çalışmada çözümlenen sitelerde yer alan etkinliklerin, günümüzde öğrenilenlerin kalıcı olmasında bilginin yapılandırılarak öğrenilmesinin savunulduğu yaklaşımlara da uygun olmadığını ortaya koymaktadır. Oysaki Can (2009) ve Driscoll (2000) Web tabanlı internet uygulamalarının başta dil öğrenimi olmak üzere diğer konuların da öğrenimi ve öğretilmesinde öğrenenlere çoklu-ortam olanakları sunma potansiyeli barındırdığını ileri sürmektedir.

Diğer yandan öğrenme sürecindeki önemli unsurlardan biri olan dönüt konusunda incelenen sitelerin ikisi dışında diğerleri tarafından dönütün verilmesi dil öğrenme açısından büyük önem taşımaktadır. Ancak katılımcılar tarafından sitelerde verilen dönütlerin yeterli olmadığı belirtilmiştir. Örneğin; öğretmen adaylarının çözümledikleri sitelerdeki saptamalarına göre, öğrenene yanlış cevap verdiğinde dönüt olarak yalnızca "yeniden dene" seçeneği verilmektedir. Oysa Boufaida ve Barril(1994)'in belirttiği gibi öğrenene dönüt olarak yanlışını takiben "iyileştirme ekranı" (écran de remédiation) seçeneğinin sunulması, öğrenenin hata üzerinde düşünerek kendi kendine hatasının ne olduğunun farkına varmasını sağlayacaktır. İncelenen sitelerin eğitsel amaçlı arka plan araçları arasında ilk sırayı elektronik postanın aldığı belirlenmiştir. Bu, internet araçlarından kullanımı en sık ve en kolay olan elektronik posta seçeneğinin dil öğrenim sitelerinde de iletişim kurma ve geribildirimde bulunmaya yönelik yaygın olarak kullanıldığını göstermektedir. Bunu ikinci sırada dilbilgisi fişleri izlemiştir. Dilbilgisi fişlerinin bu derece yaygın olması dil öğretiminde sitelerin yarısında alıştıırmaların geleneksel olduğu bulgusunu doğrulamaktadır (Kartal, 2004: 209). Bu yönüyle çoklu-ortam araçları yoluyla dil öğretimi yapılmasına rağmen incelenen sitelerde bu araçların işlevsel olarak kullanımının henüz yeterli düzeyde olmadığını göstermektedir (Martel, 1998; Lancien, 1998b). Ayrıca kullanıcı açısından sitelerin kılavuzu görevini gören ve zaman kaybını önleyen arama motorlarının, incelenen sitelerin yalnızca 2/5'inde olması, sitelerin teknolojik yönden geliştirilmesine duyulan gereksinimi yansıtmaktadır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND RECOMMANDATIONS)

Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, sitelerin içerik ve yapı bakımından bütünlük taşımadıkları, neyin ya da nelerin, hangi düzeyde ve kime öğretileceğinin önceden açıkça belirtilmediği, bu nedenle dil öğrenim sitelerinin henüz tam olarak işlevini yerine getiremediği söylenebilir. Bu durumun, öğrenci açısından süreci olumsuz olarak etkileyebileceği göz önünde bulundurulduğunda öğrencilerin bu siteleri kendi başlarına işlevsel olarak kullanabilmeleri için bir yol göstericiye (tuteur/moniteur) gereksinim duymaları kaçınılmazdır. Bu bağlamda site çözümlenmeleri sonucunda, öğretmen adaylarının da yaptıkları öneriler dikkate alınarak çalışma kapsamında değerlendirilen sitelerin dil öğreniminde olası kullanılabilirliklerine yönelik şu öneriler getirilebilir:

- Öğrencilerin aradığını bulmasını kolaylaştırması ve zaman kaybını önlemesi bakımından dil öğrenim sitelerinde arama motorlarının olması;
- Özellikle de küçük yaştaki öğrencilerin dikkatini çekmesi ve eğlenceli bir öğrenme ortamı sunabilmesi için sitelerin resim, video ve oyunlarla desteklenmesi;
- Yalnızca ders kitaplarından alıştırmaya yapmak yerine öğretmenlerin sitelerdeki oyun, alıştırmaya ve etkinliklerden yararlanarak derslerini daha etkili ve eğlenceli hale getirmesi;
- Sitelerin düzenlenmesinde öğrenenleri aktif kılacak yaklaşımların tercih edilmesiyle öğrenmenin kalıcı kılınması;
- Sitelerin düzenli olarak güncellenmesiyle dil öğretimindeki gelişmelere uygun olarak sitelerin yeniden düzenlenmesinin ve ihtiyaçlara yanıt verilmesinin sağlanması;
- Etkili ve eğlenceli dil öğretim siteleri hakkında öğretmen adaylarının ve görev yapan öğretmenlerin bilgilendirilmesi, alan çalışanlarının siteler yoluyla pek çok kaynağa ulaşımını sağlayarak onların mesleki gelişimlerinin desteklenmesi;
- Öğrencilerin dilin ait olduğu kültür hakkında siteler yoluyla doğrudan bilgi edinerek genel kültürünü de geliştirilmesi;
- Öğrencilerin derslerde öğrendikleri konuları sitelerdeki alıştırmalar yoluyla görüntü ve ses eşliğinde eğlenceli bir şekilde pekiştirmelerine olanak tanınması;
- Sitelerin öğrencilerin öğrendikleri dil konusunda daha ileri düzeyde neler yapabileceği ve nerelere başvurabileceğine dair kaynaklık edebilecek şekilde düzenlenmesi sağlanabilir. Örneğin, Fransızca için DALF (Diplôme approfondi de langue française) veya DELF (Diplôme d'études en langue française), İngilizce için TOEFL (Test of English as a Foreign Language) ve Almanca için DSH (Deutsche Sprachprüfung für den Hochschulzugang) sınavları ve bu sınavlara nasıl başvurulacağı hakkında söz konusu siteler öğrencilere kaynaklık edebilir.

KAYNAKÇA (REFERENCES)

1. Akar, H., Yıldırım, A., (2004). Oluşturmacı öğretim etkinliklerinin Sınıf Yönetimi Dersi'nde kullanılması: Bir eylem araştırması. *Sabancı Üniversitesi İyi Örnekler Konferansı*, 17-18 Ocak, İstanbul. 21 Ocak 2009 tarihinde <http://www.erg.sabanciuniv.edu/iok2004/bildiriler/Alı%20Yildirim.doc> adresinden elde edilmiştir.
2. Baron, G.L. and Bruillard, É., (1996). *L'informatique et ses usagers dans l'éducation*. Paris: PUF
3. Boufaida, M. and Barril, P., (1994). Outils pour la spécification de stratégies pédagogiques pilotant des interfaces graphiques réactives. *Sciences et Techniques Educatives*, 1(3), 1-20.

4. Can, T., (2009). Learning and teaching languages online: A constructivist approach. *Novitas-ROYAL*, 3(1), 60-74.
5. Cord-Maunoury, B., (1999). Analyse du site Lire-français. *Apprentissage des Langues et Systèmes d'Information et de Communication*, 2(4), 49-61.
6. Cord-Maunoury, B., (2000). Analyse du site Polar FLE. *Apprentissage des Langues et Systèmes d'Information et de Communication*, 3(2), 239-254.
7. Chevalier, Y., Derville, B., and Perrin, D., (1998). Je vous ai compris : Un outil multimédia pour l'autonomie. *Les Cahiers de l'ASDIFLE*, 9, 64-68.
8. Discroll, P.M., (2000). *Psychology of learning for instruction*. Massachusetts: Allyn & Bacon
9. Hymes, D.H., (1991). *Vers la compétence de communication*. Paris: Hâtier-Didier.
10. Karasar, N., (1998). *Bilimsel araştırma yöntemleri*(8.Basım) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
11. Kartal, E., (2004). *La place et les fonctions des produits multimédias dans la didactique du Français Langue Etrangère*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
12. Kartal, E., (2005). The internet and autonomous language learning: A typology of suggested aids. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 4(4), 54-58.
13. Korkut, E. ve Akkayounlu, B., (2008) Yabancı dil öğretmen adaylarının bilgi ve bilgisayar okuryazarlık öz-yeterlikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 178-188.
14. Lancien, T., (1998a). Le multimédia. Paris: Clé Internationale.
15. Lancien, T., (1998b). Réseau et Français langue étrangère. *Conférence Virtuelle sur les Applications des TIC dans l'Enseignement du Français Langue Etrangère*, Agence intergouvernementale de la Francophonie, du 7 au 18 Décembre. Retrieved January 9, 2002, from <http://ciffad.francophonie.org/CONFLE/RESSOURCES/contrib-lancien.html>
16. Mangenot, F., (1997). Le multimédia dans l'enseignement des langues. In J. Crinon et Ch. Gautellier (Eds.), *Apprendre avec le Multimédia: Où en est-on?*, (pp. 119-134). Paris: Retz.
17. Mangenot, F., (1998). Classification des apports d'Internet à l'apprentissage des langues. *Apprentissage des Langues et Systèmes d'Information et de Communication*, 1(2), 133-146.
18. Martel, A., (1998). L'apprentissage du français sur Internet. *Les Cahiers de l'ASDIFLE*, 9, 125-149.
19. Tomé, M., (2000). Ressources Internet pour l'apprentissage du Français Langue Etrangère: L'Information (2ème partie). *THOT*. Retrieved December 11, 2001 from <http://thot.cursus.edu/rubrique.asp?no=10997>
20. Useille, P., (2002). Transcrire une approche actionnelle dans la conception des environnements multimédias: quels enjeux méthodologiques et techniques? In H. Knoerr et A. Weinberg (Eds.) *Collectif du 3ème forum multimédia: Contribution des nouvelles technologies à la Francophonie* (pp.77-101). Canada, Ottawa: Nora Medialangue.